

Bakgrunn for vedtak

Galbmejohka kraftverk

Fauske kommune i Nordland fylke

Norges
vassdrags- og
energidirektorat

Tiltakshaver	SulisKraft AS
Referanse	201003339-72
Dato	16.06.2015
Notatnummer	KSK-notat 58/2015
Ansvarlig	Øystein Grundt
Saksbehandler	Kirsten Marthinsen

Dokumentet sendes uten underskrift. Det er godkjent i henhold til interne rutiner.

E-post: nve@nve.no, Postboks 5091, Majorstuen, 0301 OSLO, Telefon: 09575, Internett: www.nve.no
Org.nr.: NO 970 205 039 MVA Bankkonto: 7694 05 08971

Hovedkontor
Middelthunsgate 29
Postboks 5091, Majorstuen
0301 OSLO

Region Midt-Norge
Vestre Rosten 81
7075 TILLER

Region Nord
Kongens gate 14-18
8514 NARVIK

Region Sør
Anton Jenssensgate 7
Postboks 2124
3103 TØNSBERG

Region Vest
Naustdalsvn. 1B
Postboks 53
6801 FØRDE

Region Øst
Vangsveien 73
Postboks 4223
2307 HAMAR

Sammendrag

SulisKraft AS søker konsesjon til å utnytte et fall på 497 m i Galbmejohka til kraftproduksjon. Kraftverket er tenkt plassert 135 moh. Galbmejohka kraftverk er planlagt med en installert effekt på 4,9 MW og vil produsere om lag 18,3 GWh i et middels år.

Produksjonen er i vanlig størrelse for et småkraftverk. Selv om de isolert sett ikke er et vesentlig bidrag til fornybar energiproduksjon, så utgjør småkraftverk samlet sett en stor andel av ny tilgang de senere år. De tre siste årene (2012-14) har NVE klarert om lag 1,8 TWh ny energi fra småkraftverk. De konsesjonsgitte tiltakene vil være et bidrag i den politiske satsingen på småkraftverk, og satsingen på fornybar energi.

De aller fleste prosjektene vil ha enkelte negative konsekvenser for en eller flere allmenne interesser. For at NVE skal kunne gi konsesjon til kraftverket må virkningene ikke bryte med de føringer som er gitt i Olje- og energidepartementets retningslinjer for utbygging av små vannkraftverk. Videre må de samlede ulempene ikke være av et slikt omfang at de overskrider fordelene ved tiltaket. NVE kan sette krav om avbøtende tiltak som del av konsesjonsvilkårene for å redusere ulempene til et akseptabelt nivå.

De fleste høringspartene har gitt én uttalelse som omhandler alle søknadene i Fauskepakka. Hovedtendensen er at de fleste høringspartene fraråder at det blir gitt konsesjon. Noen av disse er gitt på generelt grunnlag på grunn at det allerede er bygget ut mye vannkraft i Sulitjelma, mens andre igjen er basert på en konkret vurdering av søknaden om Galbmejohka kraftverk. Fylkesmannen i Nordland og Sametinget har innsigelse til søknaden, mens Fauske kommune og Nordland fylkeskommune fraråder konsesjon. Det blir lagt stor vekt på landskaps-, friluftslivs- og kulturminneverdiene i området. Flere privatpersoner og lokale lag er negative til Galbmejohka kraftverk. Noen høringsparter, for det meste offentlige etater, har bidratt med opplysninger uten at det er tatt stilling til konsesjonsspørsmålet. Alle høringsuttalelsene er fyldigere referert i KSK-notat nr. 53/2015 – Bakgrunn for vedtak, 7 småkraftsaker i Fauske.

I vurderingen av søknad om Galbmejohka kraftverk har NVE særlig lagt vekt på tiltakets konsekvenser for landskap, friluftsliv og samlet belastning på fosselandskapet i Sulitjelmaområdet. I tillegg legger vi vekt på konsekvensene for fossesprutsoner med verdi B. Fossen i Galbmejohka er gitt høyeste prioritet i Nordland fylkeskommunes plan for små vannkraftverk. NVE mener konsekvensene for landskap vil bli store ved utbygging av Galbmejohka kraftverk. Området ved Hellarmo er av stor betydning for friluftsliv lokalt, og særlig for barn. NVE mener at fossen i Galbmejohka bidrar betydelig til områdets friluftslivsverdi. Fossen er også av betydning for reiselivet. Vi legger derfor noe vekt på konsekvenser for friluftsliv og reiseliv. NVE ser at kraftutbygging har ført til at mange fosser i Sulitjelma allerede har forsvunnet, og vi legger derfor ekstra vekt på å ivareta de gjenværende, markerte fossefallene i området. Vi ser også at de biologiske verdiene knyttet til fossesprutsonene langs elva er av betydning regionalt, og legger vekt på det i vurderingen.

Etter en helhetsvurdering av planene og de foreliggende uttalelsene mener NVE at ulempene ved bygging av Galbmejohka kraftverk er større enn fordelene. Kravet i vannressursloven § 25 er ikke oppfylt.

Innhold

Sammendrag	1
Søknad	3
Behandlingsprosess	6
NVEs vurdering.....	7
NVEs konklusjon	11
Kart.....	12
Bilde	13

Søknad

NVE har mottatt følgende søknad fra **SulisKraft AS**, datert 10.8.2013:

«SulisKraft AS ønsker å utnytte vannfallet i Galbmejohka i Fauske kommune i Nordland fylke, og søker herved om følgende tillatelser:

1. Etter vannressursloven, jf. § 8, om tillatelse til:

- å bygge Galbmejohka kraftstasjon med ca. 5 MW installert effekt

- å heve Galbmejohka til kote 635 ved inntaket

2. Etter energiloven om tillatelse til:

- bygging og drift av Galbmejohka kraftverk, med tilhørende koblingsanlegg og kraftlinjer som beskrevet i søknaden.»

Galbmejohka kraftverk, endelig omsøkte hoveddata

TILSIG		Hovedalternativ
Nedbørfelt	km ²	12,0
Årlig tilsig til inntaket	mill.m ³	23,8
Spesifikk avrenning	l/(s·km ²)	63,09
Middelvannføring	l/s	810
Alminnelig lavvannføring	l/s	27
5-persentil sommer (1/5-30/9)	l/s	232
5-persentil vinter (1/10-30/4)	l/s	17

KRAFTVERK

Inntak	moh.	635
Avløp	moh.	135
Lengde på berørt elvestrekning	m	1400
Brutto fallhøyde	m	497
Midlere energiekvivalent	kWh/m ³	1,154
Slukeevne, maks	l/s	1200
Minste driftsvannføring	l/s	100
Planlagt minstevannføring, sommer	l/s	232
Planlagt minstevannføring, vinter	l/s	17
Tilløpsrør/sjakt, diameter	mm	800/900
Tilløpsrør/sjakt, lengde	m	415/600
Installert effekt, maks	MW	4,9
Brukstid	timer	3748

PRODUKSJON

Produksjon, vinter (1/10 - 30/4)	GWh	5,5
Produksjon, sommer (1/5 - 30/9)	GWh	12,7
Produksjon, årlig middel	GWh	18,3

ØKONOMI

Utbyggingskostnad	mill.kr	77
Utbyggingspris	kr/kWh	4,2

Galmbejohka kraftverk, elektriske anlegg**GENERATOR**

Ytelse	MVA	5,4
Spenning	kV	6

TRANSFORMATOR

Ytelse	MVA	5,4
Omsetning	kV/kV	6/22

NETTILKNYTNING (kraftlinjer/kabler)

Lengde	m	8000
Nominell spenning	kV	22
		Luftlinje

Om søker

Søker er SulisKraft AS, et selskap som eies av Nord-Norsk Småkraft AS og Statskog Energi AS. Nord-Norsk Småkraft AS er igjen eid av SKS Produksjon. SulisKraft AS har som formål å utrede og eventuelt søke konsesjon til småkraftverk basert på Statskog SFs fallrettigheter i Suliltjemaområdet i Fauske kommune. Statskog SF er eneste grunneier for det planlagte kraftverket i Galmbejohka.

Teknisk plan*Inntak*

Inntaket er planlagt ca. på kote 630 i Galmbejohka. Her går elva i to løp forbi ei lita øy. Det er planlagt en sperredam over det nordre løpet, mens inntaket er planlagt i det søndre løpet. Vannstanden bak inntaket vil bli hevet med ca. 1 meter. Inntaksdammen blir ca. 20 m lang og 3 m høy og demme ned et areal på om lag 1 daa. Inntaksbassenget vil romme om lag 2000 m³. Lukehus er planlagt sør for det søndre løpet. Selve inntaket med rister og bjelkestengsel er planlagt dykket ca. 3 meter for å unngå ising. Sperredammen vil bli ca. 30 cm høy og 7 meter lang.

Vannvei

Det er planlagt en ca. 600 meter lang, fullprofilboret tunnel fra inntaket ned mot kraftstasjonen. De siste ca. 100 meterne fra tunnelpåhogget til kraftstasjonen er det planlagt nedgravde rør av duktilt støpejern. Den nedre delen av tunnelen er planlagt føret med støpejernsrør. I området hvor det skal graves ned rør er det anslått et ryddebelte på 30-40 meter. Noen større steiner må antakelig sprenges vekk.

Fra kraftstasjonen er det planlagt å lede avløpet i en ca. 80 m lang kanal ut i til ca. kote 135 i det østre løpet av Galmbejohka. Kanalen vil fortsette videre i ca. 100 m til det vestre løpet, slik at tilsiget blir tilbakeført til de to elveløpene.

Kraftstasjon

Kraftstasjonen er planlagt på kote 137 like ovenfor Hellarmovatnet. Den vil dels bli gravd inn i terrenget for å sikre den mot eventuelle ras. Stasjonen vil ha en grunnflate på ca. 100 m², og riggområdet i byggetiden vil kreve ca. 500 m².

Kraftstasjonen er planlagt med en horisontal peltonturbin hvor vannet vil bli fordelt på to eller fire stråler. Ytelse ved kraftstasjonsvegg blir ca. 4,9 MW. Kraftstasjonen er planlagt med en generator med ca. 5,4 MVA ytelse og med maskinspenning 6 kV. Stasjonen får en transformator som omsetter generatorspenningen fra 6 til 22 kV.

Nettilknytning

Det er planlagt en ca. 8 km. lang luftlinje fra kraftverket til Sjønstå koblingsstasjon. På Sjønstå må det bygges ny transformering for tilkobling til 22/132 kV-linjen mellom Fagerli og Fauske.

Kraftledningen vil hovedsakelig følge eksisterende linjetrasé fra Osbakk og fram til koblingsstasjonen. Linja skal bygges under Fauske Lysverk AS sin områdekonsesjon.

Veier

Inntaket er planlagt bygget veiløst. Adkomstvei til kraftstasjon og tunnelpåhogg er planlagt fra riksvei 830 i østenden av Hellarmovatnet. Veien vil følge en gammel jernbanetrasé og en veitrasé, og krysse elva på ca. kote 135 med to nye bruer. Veien til kraftstasjonen vil bli om lag 4 meter bred og 300 meter lang. Deretter kommer ca. 100 meter vei til tunnelpåhogg.

Massetak og deponi

Tunneldrift og sjaktboring vil gi om lag 12.000 m³ med sprengstein og boregrus. Deler av massene er planlagt deponert ovenfor kraftstasjonen, resten er forutsatt deponert i eksisterende steinbrudd ved Sjønstå. Massene som er planlagt deponert ved kraftstasjonen vil ifølge søknaden dekke et areal på 5 daa. Det vil si at deponiet blir noe over 2 meter høyt.

Arealbruk

Inntaksområdet vil kreve om lag 2,5 daa, kraftstasjonsområdet med tilkomst 2,8 daa og vei i rørtraseen ca. 0,4 daa. Rørtraseen vil i anleggsperioden dekke ca. 3 daa, permanent arealbruk blir ca. 0,4 daa. I tillegg kommer 8 km ny luftlinje med anslått bredde 10 m, til sammen 80 daa.

Forholdet til offentlige planer

Kommuneplan

Tiltaksområdet er merket som LNF-område i kommunens arealplan.

Samlet plan (SP)

Tiltaket er ikke tidligere vurdert i samlet plan, og er under grensen for slik behandling.

Verneplan for vassdrag

Vassdraget er ikke vernet.

Nasjonale laksevassdrag

Vassdraget er ikke nasjonalt laksevassdrag.

Andre verneområder

Tiltaket vil ikke påvirke områder vernet etter natumangfoldloven, kulturminneloven eller lignende.

Eventuelle fylkesvise eller kommunale planer for småkraftverk

Nordland fylkeskommune har vedtatt Regional plan om små vannkraftverk i Nordland. Alle prosjektene ligger innenfor delområde Skjærstadvjorden, som hovedsakelig omfatter kommunene Bodø, Fauske og Saltdal. Det finnes åtte prioriterte fosser i Skjærstadvjorden. Fossen i Galbmejohka er blant disse og er gitt prioritet 1. Prioriteringskategoriene er 1,2,3 og regional.

Behandlingsprosess

Alle sakene i Fauskepakka er behandlet etter reglene i kapittel 3 i vannressursloven. De er kunngjort og lagt ut til offentlig ettersyn i ca. 3 måneder fra 16.9.2013. Bakgrunnen for dette var blant annet å gi høringspartene og NVE en bedre mulighet til å se samtlige søknader i sammenheng og dermed få et bedre vurderingsgrunnlag. Kommunen arrangerte folkemøte 6.11.2013 i samfunnshuset i Sulitjelma hvor NVE deltok. Opprinnelig var det 8 søknader med i pakkebehandlingen, men Granheibekken kraftverk ble trukket av søker etter høring. Vi vurderer dermed den samlede belastningen av de 7 gjenværende prosjektene. Representanter fra søkeren, kommunen, Fylkesmannen, Sametinget, FNF Nordland, Nordlandsmuseet, Balvatn reinbeitedistrikt og tre privatpersoner deltok på befaringen den 20.8.2014. Høringsuttalelsene har vært forelagt søkeren for kommentar.

Det har vært holdt to innsigelsesmøter i forbindelse med pakkebehandlingen. Et møte med Fylkesmannen i Nordland og Nordland fylkeskommune 5.11.2014 og et møte med Sametinget 2.12.2014.

Høringspartenes uttalelser er oppsummert av NVE. Fullstendige uttalelser fra høringsparter og søker er tilgjengelige via offentlig postjournal og/eller NVEs nettsider.

NVEs vurdering av Galbmejohka kraftverk og de andre omsøkte tiltakene i Fauskepakka finnes i KSK-notat nr. 53/2015: «*Søknader om tillatelser til 7 kraftverk i Fauske kommune i Nordland*». Vi har gjort en samlet vurdering av temaene landskap, friluftsliv, INON, reindrift, biologisk mangfold, kulturminner og kulturmiljø. Under følger en kort oppsummering av uttalelsene og de relevante temaene for Galbmejohka kraftverk.

Fauske kommune anbefaler ikke at det blir gitt konsesjon til Galbmejohka kraftverk, av estetiske og naturmessige hensyn. Fylkesmannen i Nordland og Sametinget har innsigelse til søknaden. Fylkesmannen begrunner innsigelsen med konsekvenser for fossesprutsoner og fossen som landskapselement. FNF Nordland peker på de samme momentene. Sametinget har innsigelse på grunn av konsekvenser for reindrift og for dårlige reindriftsfaglige utredninger. Reindriftsforvaltningen (nå Fylkesmannen) og Nordland fylkeskommune fraråder konsesjon til Galbmejohka kraftverk. Reindriftsforvaltningen legger vekt på beiteverdi og samlet belastning for reinbeitedistriktet. Fylkeskommunen legger vekt på konsekvenser for en prioritert foss, fossesprutsoner, friluftsliv og kulturminner. Balvatn reinbeitedistrikt frykter utbyggingen vil påføre reindriften betydelige skader. Sulitjelma og Omegn turistforening (SOT) peker på at Hellarmobukta er et mye brukt rekreasjonsområde og at fossefallet i Galbmejohka er imponerende. SOT mener fossen må bevares uberørt. Sulitjelma jeger- og fiskerforening, Sulitjelma Nærmiljøutvalg, Sulitjelma arbeiderlag samt 10 privatpersoner er imot bygging av Galbmejohka kraftverk, og legger stor vekt på fossen som landskapselement i tillegg til samlet belastning i Sulitjelmaområdet. Sulitjelma og omegn historielag mener søknaden må avslås. De peker på at Galbmejohka kraftverk vil berøre kulturminner av stor verdi, kulturminner som er viktige for formidling. Nordlandsmuseet uttaler at det ikke må opparbeides veier, bygninger og nye kaiområder som kan ødelegge de synlige kulturminnene fra den tid Hellarmo var endepunkt for Sulitjelmabanen (1893-1914), og omlastingssted fra båt til jernbane. De bemerker

også at jernbanetraseen til Hellarmo er direkte tilknyttet den forskriftsfredete fylkesvei 830. Nordlandsnett uttaler at det vil være kapasitet til Galbmejohka kraftverk i Sulitjelma trafo. Statens vegvesen kommenterer at det må søkes om avkjørsler dersom det gis konsesjon. Direktoratet for Mineralforvaltning har ingen merknader til utbyggingen.

NVEs vurdering

Hydrologiske virkninger av utbyggingen

Kraftverket utnytter et nedbørfelt på 12 km² ved inntaket, og middelvannføringen er beregnet til 0,81 m³/s. Effektiv innsjøprosent er på 2,6 %, og nedbørfeltet har en breandel på 3,0 %. Avrenningen varierer fra år til år med dominerende smelteflom i vår- og sommersesongen. Laveste vannføring opptrer gjerne om vinteren. 5-persentil sommer- og vintervannføring er beregnet til henholdsvis 232 og 17 l/s. Alminnelig lavvannføring for vassdraget ved inntaket er beregnet til 27 l/s. Maksimal slukeevne i kraftverket er planlagt til 1,2 m³/s og minste driftsvannføring 0,1 m³/s. Det er foreslått å slippe en minstevannføring på 232 l/s i perioden 01.05. til 30.09. og 17 l/s resten av året. Ifølge søknaden vil dette medføre at 51,8 % av tilgjengelig vannmengde benyttes til kraftproduksjon.

NVE har kontrollert det hydrologiske grunnlaget i søknaden. Vi har ikke fått vesentlige avvik i forhold til søkers beregninger. Alle beregninger på basis av andre målte vassdrag vil ved skalering til det aktuelle vassdraget være beheftet med feilkilder. Dersom spesifikt normalavløp er beregnet med bakgrunn i NVEs avrenningskart, vil vi påpeke at disse har en usikkerhet på +/- 20 % og at usikkerheten øker for små nedbørfelt.

Med en maksimal slukeevne tilsvarende ca. 150 % av middelvannføringen og foreslått minstevannføring på 232 l/s, vil dette gi en restvannføring på ca. 390 l/s rett nedstrøms inntaket som et gjennomsnitt over året. Det meste av dette vil komme i flomperioder. De store flomvannføringene blir i liten grad påvirket av utbyggingen. Ifølge søknaden vil det være overløp over dammen 76 dager i et middels vått år. I 134 dager vil vannføringen være under summen av minste driftsvannføring og minstevannføring og derfor for liten til at det kan produseres kraft, slik at kraftstasjonen må stoppe og hele tilsiget slippes forbi inntaket. Tilsiget fra restfeltet vil i gjennomsnitt bidra med 20 l/s ved kraftstasjonen.

NVE mener at omsøkt slukeevne ivaretar noe av vassdragets naturlige vannføringsdynamikk ved at det er overløp et visst antall dager i året.

Produksjon og kostnader

Kraftverket vil produsere ca. 18,3 GWh i et middels år, til en kostnad på ca. 4,4 kr/kWh. NVE har kontrollert de fremlagte beregningene over produksjon og kostnader. Vi har ikke fått vesentlige avvik i forhold til søkers beregninger.

Sammendrag av vurderingene for Galbmejohka kraftverk

Landskap

Galbmejohka renner ned til Langvassdalen fra nord. Den utgjør en stor og mektig foss som er svært synlig, særlig hvis man kjører vestover. Her er Galbmejohka kraftverk planlagt. Vannveien er planlagt i tunnel, slik at terrenginngrepene blir begrenset. Inntaket er plassert over tregrensa, men vil ikke være synlig fra Langvassdalen. De største terrenginngrepene vil være knyttet til tunnelpåbygg, veier og tipper/massedeponier. Området ved planlagt inntak er vanskelig tilgjengelig og derfor i liten grad i

bruk til friluftsliv. Landskapet der oppe er åpent og med avrundede former. Ved kraftstasjonsområdet er det krattskog og granplantefelt, og elva deler seg i flere løp i den nedre delen. Galbmejohka renner ut i Hellarmovatnet, hvor det finnes flere ulike kulturminner og rester etter kaianlegg og jernbane.

I «*Regional plan om små vannkraftverk i Nordland*» er det prioritert sju fosser i Skjerstadfjordenområdet. Fossene er prioritert i kategoriene 1, 2, 3 og regional. To fosser er gitt prioritet 1. Det er Ingeborgfossen i Saltdal (vernet vassdrag) og fossen i Galbmejohka.

Fylkesmannen i Nordland har innsigelse til søknaden om Galbmejohka kraftverk, blant annet på bakgrunn av påvirkning på en prioritert foss som er et viktig landskapselement. De viser til retningslinjene i Regional plan fra Nordland fylkeskommune, hvor det står at det ikke skal tillates utbygging av prioriterte fosser. Fylkesmannen skriver at utbygging vil føre til at fossens verdi som landskapselement faller bort eller blir sterkt redusert, og mener konsekvensene er store. FNF Nordland mener landskapsverdiene vil reduseres ytterligere i et allerede belastet område dersom Galbmejohka kraftverk bygges ut. I høringsuttalelsene fra privatpersoner trekkes hensynet til landskapet fram som viktig, og gjennomgangstemaet er «ikke ta fra oss pyntefossene våre». De gjenværende synlige fossene når man kjører gjennom dalen fra Sjønstå til Sulitjelma er fossene i Galbmejohka og i Littj Tverråga. Vannføringsreduksjon vil også bli synlig fra inntaksområdet ved Littj Tverråga.

I retningslinjene for små vannkraftverk (OED 2007) står det om landskap at det vil være naturlig å vektlegge andre kvaliteter som landskapet er en del av, og at ikke minst lokalsamfunnets oppfatning av egne omgivelser skal vektlegges. Til særpregete landskapselementer er det ofte knyttet lokal historie og symbolverdier som er viktige for stedsidentiteten. I retningslinjene står det også at «*Inngrep som medfører bortfall eller vesentlig reduksjon av verdifulle landskapselementer av nasjonal, regional eller lokal betydning bør unngås*».

NVE viser til retningslinjene og mener konsekvensene for landskap vil bli store ved utbygging av Galbmejohka kraftverk. I vurderingen legger vi stor vekt på hensynet til verdifulle landskapselementer. Vi mener også at ulempen i liten grad kan avbøtes.

Friluftsliv

Hellarmo er kartlagt som et svært viktig utfartsområde. Det er særlig tilgjengelighet og hyppig bruk som trekker verdien opp. Avgrensingen går fra avkjørselen og stien i vestenden av vannet og dekker hele vannet og noe av terrenget på land nord for vannet. På sørsida utgjør riksvei 830 grensa. NVE antar at det er fossen i Galbmejohka som er utslagsgivende for landskap og opplevelseskvalitet. Hellarmo friluftsområde brukes hyppig. Fisken i Hellarmovatnet beskrives som fin og bestanden er god. Særlig isfiske er populært. Her trenger man heller ikke være bekymret for forurensning, ettersom det ikke renner vann fra Langvatnet inn i Hellarmovatnet. FNF skriver i sin uttalelse at Hellarmovatnet i dag er mye brukt, til tross for relativt enkel tilrettelegging. De forklarer det med tilgjengeligheten, at det er et flott fiskevann og at fossen i Galbmejohka i manges øyne er et spektakulært fossefall. Barn og skoleklasser benytter seg av området til flere friluftslivsaktiviteter, bl.a. isfiske på Hellarmovatnet. Sulitjelma og Omegn turistforening mener at Hellarmobukta er et unikt område, mye brukt til rekreasjon. De skriver at Galbmejohka med sitt imponerende fossefall i dag er en del av helheten i området, og gir et flott visuelt inntrykk som etter deres syn må bevares uberørt for fremtiden. NVE viser til retningslinjene for små vannkraftverk, hvor det står at det i «*områder som klassifiseres som friluftslivsområder av stor verdi (bl.a. friluftsområder med verdi svært viktig)* vil det bli lagt vekt på å unngå tiltak som reduserer verdien for friluftslivet». Vi viser også til at «*områder med spesielle opplevelses- eller bruksverdier (f.eks. spesielle fosser)* og viktige nærområder for friluftsliv (som bl.a. er spesielt viktige for barn og unge) (...) vil være i fokus under konsesjonsbehandlingen». Området

ved Hellarmo er både et viktig nærfriluftsområde for barn og unge og et område med spesielle opplevelsesverdier knyttet til fossen i Galbmejohka. NVE mener en tekniske inngrep i noen grad vil redusere områdets bruksverdi, og at opplevelsesverdien av fossen i stor grad vil bli redusert ved redusert vannføring. NVE legger vekt på konsekvenser for friluftsliv og reiseliv i vurderingen av søknad om Galbmejohka kraftverk.

Store sammenhengende naturområder med urørt preg

Fylkesvei 830 går langs Hellarmovatnet og gjør at kraftstasjonsområdet for Galbmejohka kraftverk er svært inngrepsnært. Inntaksområdet ligger derimot i et helt annet landskapsrom, og oppleves som urørt. Inntaket vil bli et punktinngrep som ikke vil synes på lang avstand. I vurderingen av Galbmejohka kraftverk legger NVE lite vekt på hensynet til store sammenhengende naturområder med urørt preg i seg selv, men noe vekt på opplevd urørthet ved inntaksområdet. Vi legger også vekt på verdien av at fossen i Galbmejohka er urørt. Her mener vi inngrepsfrihet, landskap, friluftsliv og reiseliv er faktorer som påvirker hverandre gjensidig.

Reindrift

Reindriftsforvaltningen viser til at området primært brukes som vår- og høstbeite og med svært gode sommerbeiter lenger opp. Reinbeitedistriktet påpeker ved sin advokat at selv om veien til kraftstasjonen stenges med bom, vil den bli brukt og være til skade for reindrifta.

Inngrepene knyttet til Galbmejohka kraftverk er i hovedsak knyttet til etablering av inntaksdam, kraftstasjon og tilkomstvei til kraftstasjonen. Inntaket vil ikke bli etablert i et område som kan karakteriseres som særverdiområde for reindrifta, og etter anleggsperioden er det NVEs vurdering at inntaket ikke vil påvirke reindriftsinteresser i særlig grad. Samtidig kan anleggsvirksomheten her legges til en del av året hvor beiteinteressene i området er små.

Kraftstasjonen og tilkomstveien til denne vil bli etablert nede i Langvassdalen. Området er etter NVEs syn av begrenset verdi for reindrifta og i noen grad allerede berørt av inngrep. Selv med uautorisert ferdsel på veien til kraftstasjonen, er det vår oppfatning at skadevirkningene for reindrifta vil være ubetydelige.

Biologisk mangfold

Det er registrert to fossesprøytoner av B-verdi i Galbmejohka. Den ene fossesprøytonen er lokalisert litt nedstrøms inntaksdammen, mens et større felt på om lag 1/3 av berørt strekning er avgrenset som en fossesprøytsone mellom kote 450 og 200. I tillegg er naturtypen bekkekløft registrert på berørt strekning. Den er gitt verdien lokalt viktig (C-verdi). Restfeltet bidrar i liten grad med vannføring på berørt strekning. Planlagt minstevannføring er satt til 232 l/s fra og med mai til og med oktober. Resten av året vil det slippes en minstevannføring på 17 l/s.

Fylkesmannen i Nordland har fremmet innsigelse til Galbmejohka kraftverk, hvor en av hovedbegrunnelsene er påvirkning på fossesprøytonene. Galbmejohkas to fossesprøytoner vil, etter Fylkesmannens vurderinger, i stor grad bli ødelagt ved redusert vannføring. Det er potensial for funn av rødlistearter i begge fossesprøytonene. Fylkesmannen i Nordland har foretatt en rangering av de nye fossesprøytonene, hvor størrelse og vegetasjonstype har vært viktige kriterier for verdisettingen. Laksåga og Galbmejohkas fossesprøytoner er vurdert som de viktigste. Nordland fylkeskommune fraråder bygging av Galbmejohka kraftverk. De legger til grunn at avbøtende tiltak trolig ikke vil kunne redusere stor konflikt med bl.a. viktig naturmangfold. FNF Nordland prosjektet kan være i konflikt med inndekking av naturtypen fossesprøytoner.

Suliskraft AS mener lavere slukeevne, naturlig flom om våren og minstevannføringen ivaretar hensynet til det biologiske mangfoldet på en god måte for Galbmejohka.

Påvirkning på fossesprøytoner har ikke alene vært avgjørende for NVEs vedtak i Fauskepakka, men har vært en viktig del av den samlede vurderingen av fordeler og ulemper for allmenne interesser. Påvirkning på naturtypen bekkekløft er i liten grad vektlagt.

Kulturminner

Hellarmovatnet ligger i nordvestenden av Langvatnet. Kraftstasjonsområdet for Galbmejohka kraftverk vil ligge i nærheten av endestasjonen for jernbanen som fraktet malm mellom Hellarmo og Sjønstå. Malmen ble helt fra starten av gruvedriften fraktet med båt fra Sulitjelma til Hellarmo, så med tog fra Hellarmo til Sjønstå, og videre med båt fra Sjønstå gård. Kaianleggene ved Hellarmo er fremdeles godt synlige i området. Før jernbanen ble satt i drift fungerte Fjellveien mellom Hellarmo og Sjønstå som transportrute for malmen. Første del av jernbanetraseen ble lagt der den opprinnelige kjerreveien gikk. Ved Bjørnmyr skiller Fjellveien og jernbanetraseen lag. Jernbanen følger dalbunnen, mens Fjellveien går over fjellet til Tverråmo og ned til Sjønstå.

Nordlandsmuseet viser til at det ikke må opparbeides veier, bygninger og nye kaionråder som vil ødelegge de synlige kulturminnene fra den tid Hellarmo var endepunkt for Sulitjelmabanan, og omlastingssted fra båt til jernbane. De gjør også oppmerksom på at jernbanetraseen er direkte tilknyttet fylkesvei 830 som er fredet. Sulitjelma historielag viser til at Galbmejohka kraftverk vil berøre kulturminner av regional verdi, og at det ikke kan utelukkes funn av samiske kulturminner som vil være automatisk fredet. Sulitjelma og omegn Turistforening viser til at Hellarmobukta er et unikt område som er mye brukt til rekreasjon, og som inneholder en rekke fornminner fra den første gruvedriftsvirksomheten i Langvassdalen. Spesielt viktig er kaianlegget og jernbanetraseen.

Søker viser til at ingen viktige kulturminner vil bli berørt av tiltaket i sitt svar på høringsuttalelsene.

NVE er av den oppfatning av at kulturminnene på Hellarmo er viktig for både skole-, museums- og friluftslivinteressene i området. Det er særlig veien inn til Galbmejohka kraftverk som vil berøre kulturminnene. NVE er enig i at kaianlegg, deler av Fjellveien og rester av den gamle jernbanetraseen er viktige kulturminner i regionen. NVE mener likevel av påvirkning på kulturminner ved Galbmejohka kraftverk er begrenset, og temaet har av den grunn ikke vært tillagt særlig vekt i vår vurdering av konsesjonsspørsmålet.

Oppsummering

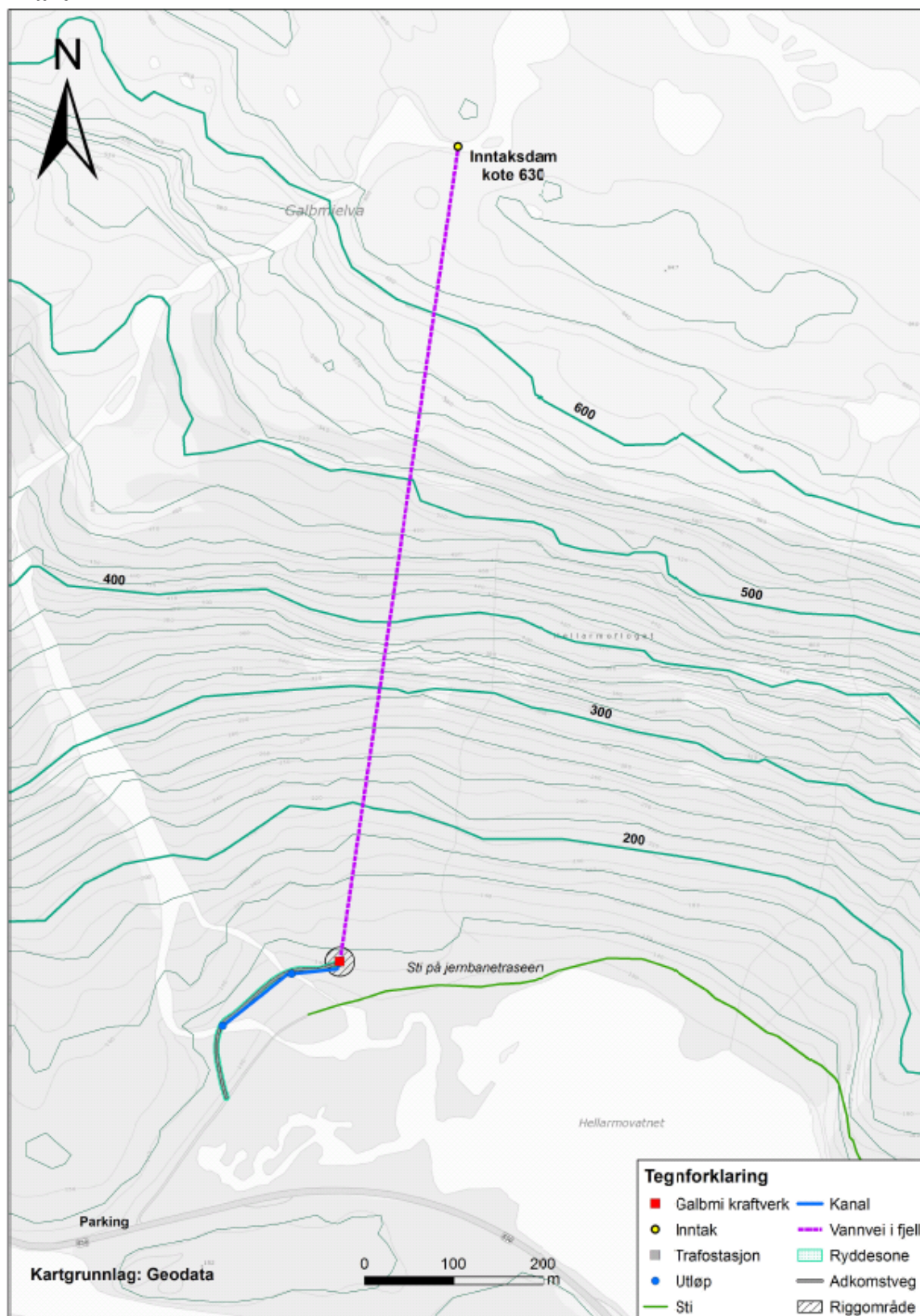
I vurderingen av søknad om Galbmejohka kraftverk har NVE særlig lagt vekt på tiltakets konsekvenser for landskap, friluftsliv og samlet belastning på fosselandskapet i Sulitjelmaområdet. I tillegg legger vi vekt på konsekvensene for fossesprøytoner med verdi B. Fossen i Galbmejohka er gitt høyeste prioritet i Nordland fylkeskommunes plan for små vannkraftverk. NVE mener konsekvensene for landskap vil bli store ved utbygging av Galbmejohka kraftverk. Området ved Hellarmo er av stor betydning for friluftsliv lokalt, og særlig for barn. NVE mener at fossen i Galbmejohka bidrar betydelig til områdets friluftslivsverdi. Fossen er også av betydning for reiselivet. Vi legger derfor noe vekt på konsekvenser for friluftsliv og reiseliv. NVE ser at kraftutbygging har ført til at mange fosser i Sulitjelma allerede har forsvunnet, og vi legger derfor ekstra vekt på å ivareta de gjenværende fossefallene i området. Vi ser også at de biologiske verdiene knyttet til fossesprutsonene langs elva er av betydning regionalt, og legger vekt på det i vurderingen.

NVEs konklusjon

Etter en helhetsvurdering av planene og de foreliggende uttalelsene mener NVE at ulempene ved bygging av Galbmejohka kraftverk er større enn fordelene. Kravet i vannressursloven § 25 er ikke oppfylt.

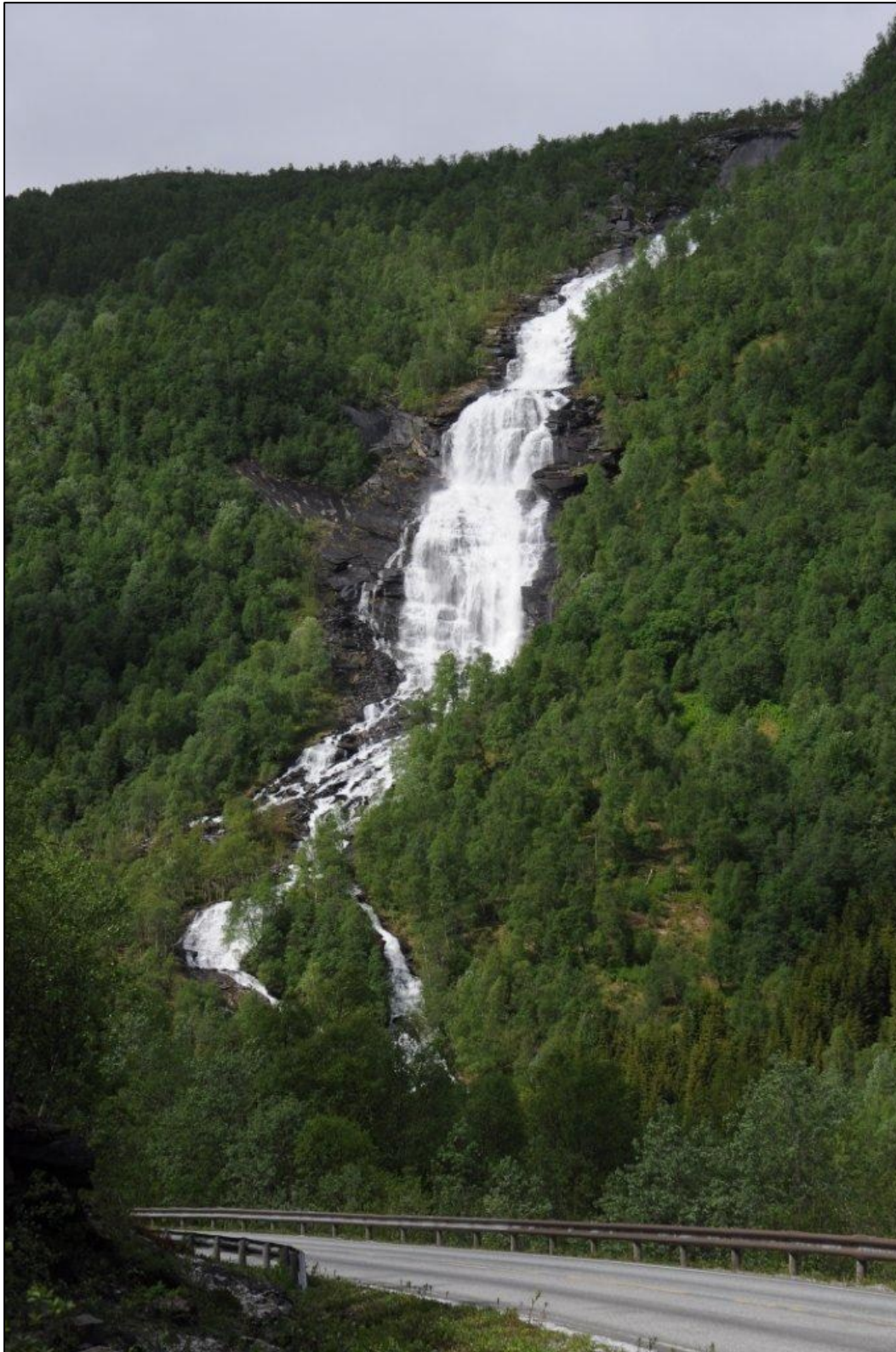
Øvrige forhold som er tatt opp av høringspartene gjelder i større grad krav til vilkår og avbøtende tiltak eller andre forhold som ikke er av betydning for vår konklusjon. Grunnet avslaget er ikke disse drøftet her.

Kart

Kart over Galbmeijohka kraftverk slik det ble sluttbehandlet.

Bilde

Fossen i Galbmejohka. Foto: Per Christian Bøe, NVE.